

Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi
(TÜGAM)

Kavram Analizi:

Göçün Güvenlikleştirilmesi

(Securitization of Migration)

Hassina Azizi

2026/6

www.**gocvakfi**.org | info@**gocvakfi**.org

GAV
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
MIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

GÖÇÜN GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ
(SECURITIZATION OF MIGRATION)

(2026/6)

YAZAR:
Hassina Azizi

TÜRKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ (TÜGAM)

GRAFİK TASARIM:
Feyzanur Yetimoğlu

E ISBN:
978-625-5830-61-6

Göç Araştırmaları Vakfı
Hacettepe Mahallesi Fener Sokak No: 5
06230 Altındağ/Ankara, Türkiye
Tel.: (0312) 473 76 11
Fax: (0312) 473 79 14

Kitapçığın tüm yayın hakları Göç Araştırmaları Vakfına aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

GAV
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
MIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

İçindekiler

Giriş 2
Kavramın Kuramsal Temelleri ve Tarihsel Gelişimi 4
Göçün Güvenlikleştirilmesinin Temel Boyutları 6
Güvenlikleştirme Kavramına Yöneltilen Temel Eleştiriler 8
Sonuç 9
Kaynakça 10

Giriş

"What does it mean to say that migration is securitized?" (Huysmans, 2006).

Uluslararası göç olgusu, uzun süre ağırlıklı olarak ekonomik, demografik ve toplumsal boyutlarıyla ele alınmıştır. Ancak özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve küreselleşmenin etkisiyle askeri tehdit odaklı geleneksel güvenlik anlayışı dönüşüme uğramış, güvenlik kavramının kapsamı siyasal, ekonomik, toplumsal ve çevresel alanları kapsayacak şekilde genişlemiş ve derinleşmiştir (Mandacı & Özerim, 2013, s. 107). Güvenlik anlayışındaki bu dönüşüm, uluslararası göçün de güvenlik perspektifinden değerlendirilmesini beraberinde getirmiştir. Böylece göç ve güvenlik kavramları, gerek kamuoyunda gerekse siyasal söylemlerde giderek daha fazla ilişkilendirilmeye başlanmıştır. Nitekim bu dönüşümün yansımaları arasında sınır denetimlerinin olağanüstü tedbirlerle sıkılaştırılması ve göçmenlerin ulusal kimliğe, kamu düzenine ve sosyoekonomik yapıya yönelik varoluşsal bir tehdit olarak sunulması yer almaktadır. Söz konusu gelişmeler, göçün düşük politika *(low politics)* alanından yüksek politika *(high politics)* gündemine taşınmasına ve olağanüstü güvenlik önlemleri gerektiren bir mesele olarak ele alınmasına zemin hazırlamıştır (Şener, 2017, s. 15). Göçün güvenlik gündeminde giderek daha belirgin bir yer edinmesi, uluslararası ilişkiler ve güvenlik çalışmaları literatüründe bu süreci açıklamaya yönelik kavramsal yaklaşımların gelişmesini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda göçün güvenlikleştirilmesi *(securitization of migration)* kavramı, göçün insani ve toplumsal bir olgu olmanın ötesinde, varoluşsal bir tehdit olarak inşa edilmesi ve güvenlik politikalarının konusu haline getirilmesi sürecini açıklamak üzere geliştirilmiştir. Bu çalışma ise söz konusu kavramın kuramsal temellerini ve tarihsel gelişimini in-

celemekte, güvenlikleştirme sürecinin temel boyutlarını ve kavrama yöneltilen eleştirileri ele almaktadır. Ayrıca göç ile güvenlik arasındaki ilişkinin göç politikaları ve insan hakları açısından doğurduğu sonuçları değerlendirmektedir.

Kavramın Kuramsal Temelleri ve Tarihsel Gelişimi

Göçün güvenlikleştirilmesi kavramının gelişimi, uluslararası ilişkiler disiplininde güvenlik anlayışının dönüşümüyle yakından ilişkilidir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında uluslararası göç, özellikle Batı Avrupa'da ekonomik yeniden yapılanma ve iş gücü ihtiyacının karşılanması amacıyla teşvik edilen sosyoekonomik bir olgu olarak değerlendirilmiştir (Rumelili & Karadağ, 2017, s. 85-86). Bu dönemde göç, ağırlıklı olarak ekonomik kalkınma, iş gücü piyasaları ve insani yardım çerçevesinde ele alınmıştır (Şener, 2017, s. 9). Ancak 1970'lerde yaşanan petrol krizleri ve ekonomik durgunlukla birlikte göçmenler, halk sağlığı açısından risk oluşturabilecek ve refah devleti üzerinde ekonomik yük yaratabilecek unsurlar olarak görülmeye başlanmıştır (Rumelili & Karadağ, 2017, s. 86).

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte güvenlik anlayışı, geleneksel askeri ve devlet merkezli yaklaşımın ötesine geçerek daha geniş bir çerçevede ele alınmaya başlanmıştır. Bu dönüşüm sürecinde Kopenhag, Aberystwyth ve Paris Ekolleri, güvenliğe yönelik geliştirdikleri alternatif ve eleştirel yaklaşımlarla önemli katkılar sunmuştur. Güvenlikleştirme teorisinin temelleri ise bu dönemde Kopenhag Ekolü bünyesinde Ole Weaver, Barry Buzan ve Jaap de Wilde gibi araştırmacılar tarafından atılmıştır (Mandacı & Özerim, 2013, s. 107). Bu yaklaşıma göre güvenlik, yalnızca nesnel tehditlere dayanan bir durum değil, söz edimleri aracılığıyla öznelerarası düzeyde inşa edilen bir olgudur. Yazarlara göre bir konunun güvenlikleştirilmesi için güvenlikleştirici aktörün onu varoluşsal bir tehdit olarak sunması ve hedef kitlenin bu tanımı kabul etmesi gerekir (Buzan vd., 1998, s. 23-26). Böylece olağan siyaset kapsamında değerlendirilen bir konu, istisnai güvenlik tedbirlerinin meşrulaştırılabileceği bir alana taşınabilmektedir.

Kopenhag Okulu'nun güvenlik çalışmalarına en önemli katkılarından biri, güvenlik anlayışını askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel olmak üzere beş sektörü kapsayacak biçimde genişletmesidir (Buzan vd., 1998; Rumelili ve Karadağ, 2017, s. 71). Bu genişleme, göç ile güvenlik arasındaki ilişkinin kuramsal bir çerçevede tartışılmasının da

önünü açmıştır. Bu doğrultuda Waever vd. (1993) söz konusu ilişkiyi toplumsal güvenlik kavramı çerçevesinde incelemiş, Buzan vd. (1998) ise bu kavramı toplumsal sektör altında sistematik hale getirerek göçü bu sektördeki başlıca tehditlerden biri olarak ele almıştır. Buzan vd. (1998, s. 121), toplumsal sektörde göçün güvenlik sorunu olarak kurulduğu söylem yapısını şu örnekle açıklamaktadır: "X halkı, Y halkının yoğun göçü sonucunda istilaya uğramakta veya seyrelmektedir. Diğerleri toplumun yapısını yeniden şekillendirdiği için X toplumu olduğu şekilde kalamayacaktır. Nüfusun bileşimindeki değişim, X kimliğinin de dönüşmesine yol açmaktadır." Bu söylem kalıbı güvenlikleştirme kuramı açısından değerlendirildiğinde, tehdidin kaynağı olarak "diğerleri"nin, tehdidin biçimi olarak "istila" veya "seyrelme"nin, korunması gerektiği ileri sürülen referans nesnesi olarak ise "kimlik"in öne çıkarıldığı görülmektedir.

Bigo öncülüğünde gelişen Paris Okulu, güvenlikleştirme süreçlerinde söylemlerden ziyade pratiklerin önemini vurgulamakta ve güvenlikleştirmenin kurumsal ve bürokratik uygulamalar aracılığıyla da gerçekleşebileceğini savunmaktadır (McDonald, 2008, s. 570). Bu yaklaşım doğrultusunda herhangi bir güvenlikleştirici söylem olmaksızın da belirli meselelerin kurumsal pratikler aracılığıyla sessizce güvenlikleştirilmesi mümkün hale gelmektedir (Léonard, 2010, s. 235). Bigo (2002, s. 65-66), göçün güvenlikleştirilmesini, kurumların huzursuzluğu araçsallaştırarak koruma sağlayıcısı rollerini pekiştirdiği ve başarısızlıklarını örtbas ettiği, söz edimleri ile güvenlik profesyonellerinin idari pratiklerinin kesiştiği siyasal bir teknoloji ve yönetimsellik biçimi olarak tanımlamaktadır.

Göçün güvenlikleştirilmesi sürecinde 11 Eylül 2001 terör saldırıları önemli bir dönüm noktası oluşturmuştur. Saldırıların ardından uluslararası göç, terörizm, radikalleşme ve sınır güvenliğiyle daha güçlü biçimde ilişkilendirilmiş, göçmenler ise güvenlik odaklı politikaların başlıca hedeflerinden biri haline gelmiştir. Bu eğilim, 2004 Madrid ve 2005 Londra saldırılarının ardından daha da belirginleşmiştir. Dolayısıyla güvenlik denetimleri, yalnızca sınır geçişleriyle sınırlı kalmayarak ülke içinde yaşayan göçmen topluluklarının da risk profillemesine tabi tutulduğu daha geniş bir alana yayılmıştır (Akçapar, 2012, s. 566-567). Bu dönemde güvenlikleştirme süreçleri, teknolojik denetim mekanizmalarının yaygınlaşmasıyla kurumsal bir nitelik de kazanmıştır. Bu kapsamda ABD'de İç Güvenlik Bakanlığı (DHS) bünyesinde geliştirilen ABD Ziyaretçi ve Göçmen Statüsü Gösterge Teknolojisi *(United States Visitor and Immigrant Status Indicator Technology* [US-VISIT]) sistemi, biyometrik veriler aracılığıyla ülkeye giriş yapan yabancıların kimliklerinin doğrulanmasını ve sınır geçişlerinin denetlenmesini sağlayarak göç yönetiminde güvenlik odaklı teknolojik denetimi güçlendirmiştir (U.S. Department of Homeland Security, 2003). Benzer şekilde Avrupa Birliği'nde 2004 yılında kurulan FRONTEX ile Eurodac, Schengen Bilgi Sistemi (SIS) ve Vize Bilgi Sistemi (VIS) gibi veri altyapıları, sınır denetimi, kimlik doğrulama ve bilgi paylaşımı kapasitesini güçlendirmiştir (Sadık & Kaya, 2020, s. 148-157).

Göçün Güvenlikleştirilmesinin Temel Boyutları

Göçün güvenlikleştirilmesi, homojen ve tek boyutlu bir süreç olarak değerlendirilemez. Aksine, göçün bir güvenlik tehdidi olarak inşa edilmesi, birbiriyle ilişkili farklı güvenlik alanları ve tehdit algıları üzerinden şekillenmektedir. Bu çerçevede göçün güvenlikleştirilmesi süreci, ulusal güvenlik, iç güvenlik, toplumsal güvenlik ve ekonomik güvenlik olmak üzere dört temel boyut üzerinden incelenebilir. **Ulusal güvenlik teması,** devletin belirli bir toprak üzerindeki egemenliğini ve sınırlarını koruma ilkesini esas alan geleneksel egemenlik anlayışına dayanmaktadır. Bu yaklaşımda düzensiz göç akışları devletlerin kendi toprakları üzerindeki denetimlerini ve sınırlarını kontrol etme yetkilerini kaybetme endişesiyle ilişkilendirilmektedir. Böylece göç, yalnızca sınır yönetimine ilişkin idari bir mesele olarak değil, devletin temel egemenlik yetkilerinden biri olan sınır hakimiyetine ve siyasal otoritesine yönelik doğrudan bir meydan okuma olarak sunulmaktadır (Erdoğan, 2013, s. 283). **İç güvenlik teması** kapsamında göçmenler, vatandaşların gündelik güvenliğini tehdit eden, kamu düzenini bozan ve suç oranlarını artıran özneler olarak konumlandırılmaktadır (Mandacı & Özerim, 2013, s. 125). Göçmenlerin iç güvenliğe yönelik potansiyel tehdit olarak kurgulanması, göç politikalarının bu güvenlik anlayışı doğrultusunda şekillenmesine ve göç yönetiminin ceza hukuku ile kolluk uygulamalarıyla daha fazla iç içe geçmesine yol açmaktadır. Bu doğrultuda göç hukuku ile ceza hukukunun yakınsaması, literatürde krimigrasyon *(crimmigration)* olarak kavramsallaştırılmaktadır (Stumpf, 2006; Erol Yaşar, 2026). **Toplumsal güvenlik teması** ise göçün toplumun kolektif kimliğine, kültürel bütünlüğüne ve aidiyet duygusuna yönelik bir tehdit olarak inşa edilmesine dayanmaktadır. Toplumsal güvenlik yaklaşımında güvenliğin referans nesnesinin ortak dil, din, kültür, gelenek ve kimlik etrafında şekillenen toplumsal kimlik olduğu kabul edilmektedir. Bu çerçevede göç, toplumun demografik yapısını değiştiren ve yerleşik toplumsal kimliğin sürekliliğini tehdit ettiği ileri sürülen bir olgu olarak güvenlikleştirilmektedir. Özellikle radikal sağ partiler ve popülist hareketler, göçün toplumsal kimlik üzerindeki etkilerini varoluşsal bir tehdit söylemi çerçevesinde sunarak göç karşıtı politikaların meşrulaştırılmasına zemin hazırlayabilmektedir (Buzan vd., 1998, s. 119-121; Rumelili ve Karadağ,

2017, s. 78). Göçün güvenlikleştirilmesinin son boyutunu ise **ekonomik güvenlik teması** oluşturmaktadır. Bu tema, göçmenlerin ev sahibi ülkenin kaynaklarını tükettiği, işsizliği artırdığı ve sosyal güvenlik sistemine yeterli katkıda bulunmaksızın refah devletine yük oluşturduğu iddiaları etrafında şekillenmektedir. Literatürde refah şovenizmi *(welfare chauvinism)* olarak adlandırılan bu anlayış, kamusal hizmetlerin ve sosyal yardımların yalnızca ülkenin öz vatandaşlarına tahsis edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda göçmenler, ekonomik düzlemde de ötekileştirilerek refah devletinin sunduğu imkanlara yönelik bir tehdit olarak konumlandırılmaktadır (Huysmans, 2000, s. 767-771; Mandacı & Özerim, 2013, s. 115-116).

Güvenlikleştirme Kavramına Yöneltilen Temel Eleştiriler

Kurama yöneltilen temel eleştirilerden biri, Kopenhag Ekolü'nün güvenlikleştirme sürecini büyük ölçüde üst düzey siyasetçilerin söz edimlerine *(speech act)* dayandırarak kurumsal yapıların, bürokratik uygulamaların ve gündelik güvenlik pratiklerinin bu süreçteki rolünü yeterince açıklayamamasıdır (Bigo, 2002, s. 63-92). Benzer şekilde Balzacq vd. (2016, s. 502-504), Kopenhag Ekolü'nün güvenlikleştirme yaklaşımını, güvenlikleştirme sürecinin gerçekleştiği bağlamı yeterince dikkate almaması nedeniyle eleştirmektedir. Yazarlara göre güvenlikleştirme yalnızca aktörlerin söz edimleriyle açıklanamaz. Söylemlerin nasıl algılandığı ve kabul gördüğü, içinde bulundukları tarihsel, toplumsal ve siyasal koşullarla da yakından ilişkilidir. Bu nedenle güvenlikleştirmenin anlaşılabilmesi için söylemin ortaya çıktığı tarihsel, toplumsal ve siyasal bağlamın dikkate alınması da gerekmektedir.

Bir diğer eleştiri, göçün güvenlikleştirilmesini eleştiren akademisyenlere yöneliktir. Huysmans (1995) ve Bigo'ya (2002, s. 88) göre akademisyenler göç ile güvenlik arasındaki ilişkiyi eleştirirken bu iki kavramı sürekli birlikte ele aldıklarında aslında aralarındaki bağı yeniden güçlendirebilmektedir. Böylece güvenlikleştirmeye karşı geliştirilen eleştirel yaklaşımlar dahi, istemeden bu sürecin sürdürülmesine ve göç ile güvenlik arasındaki bağın pekişmesine katkıda bulunabilmektedir.

Vigneswaran ve Bourbeau (2023, s. 517-519) gibi eleştirmenler, güvenlikleştirme yaklaşımının analiz birimi olarak devleti veya toplumu alması nedeniyle bizzat güvenlikleştirme politikalarının mağduru olan göçmenlerin ve sığınmacıların güvensizliğini görünmez kıldığını savunmaktadır. Bu çerçevede göç ve güvenlik ilişkisinin yalnızca devletin veya toplumun güvenliği üzerinden ele alınmasının, göçmenlerin güvenliğini ve maruz kaldıkları tehditleri geri planda bırakabileceği belirtilmektedir.

Sonuç

Göçün güvenlikleştirilmesi, uluslararası göç hareketlerinin ulusal güvenliğe, kamu düzenine, toplumsal ve kültürel kimliğe ya da sosyal refah sistemine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak kurgulanması ve buna bağlı olarak göç yönetiminin insan hakları veya sosyo-ekonomik politika çerçevelerinden çıkarılarak güvenlik, risk yönetimi ve istisnai kontrol mekanizmalarına tabi kılınması sürecini ifade eder (Huysmans, 2006 sayfa 47-55; von Rosen, 2019, s. 36-37). Kavramın en önemli katkılarından biri, "Kimin güvenliği?" sorusunu gündeme taşımasıdır. Zira devletlerin sınır güvenliğini ve ulusal çıkarlarını önceleyen politikaları, çoğu zaman göçmenlerin insan güvenliğini, temel haklarını ve uluslararası koruma mekanizmalarını ikinci plana itmektedir. Bu bağlamda güvenlikleştirme yaklaşımı, göçmenlerin nasıl kriminalize edildiğini, ötekileştirildiğini ve güvenlik politikalarının nesnesi haline getirildiğini anlamak açısından önemli bir analitik çerçeve sunmaktadır. Ayrıca göçün güvenlikleştirilmesi kapsamında uygulanan politikalar, göçmenlerin hukuka aykırı biçimde sınır dışı edilmesi, geri itme uygulamaları, sınır bölgelerinde orantısız güç kullanılması ve sığınma hakkına erişimin fiilen engellenmesi gibi ciddi insan hakları ihlallerinin meşrulaştırılmasına zemin hazırlamıştır. Bu durum, liberal-demokratik devletlerin göç politikalarının insan haklarını koruma ve hukukun üstünlüğünü gözetme yönündeki yükümlülükleriyle ne ölçüde bağdaştığı sorusunu gündeme getirmektedir. Bununla birlikte mevcut literatürde güvenlikleştirme süreçleri kapsamlı biçimde incelenmiş olsa da göçün bir güvenlik tehdidi olarak ele alınmasından çıkarılarak olağan siyaset, insan hakları ve sosyoekonomik politikalar çerçevesinde değerlendirilmesini ifade eden *güvenliksizleştirme (desecuritization)* süreçlerine ilişkin çalışmalar sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda göçün güvenlikleştirilmesi kavramı, yalnızca devletlerin güvenlik politikalarını açıklamakla kalmayıp devlet güvenliği ile insan güvenliği arasındaki asimetrik ilişkiyi sorgulaması ve hak temelli alternatif göç politikalarının geliştirilmesine teorik zemin sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Kaynakça

Akçapar, Ş. K. (2012). Uluslararası göç alanında güvenlik algılamaları ve göçün insani boyutu. *Küreselleşme çağında göç: Kavramlar, tartışmalar* (s. 563-575). İletişim Yayınları.

Balzacq, T., Léonard, S., & Ruzicka, J. (2016). 'Securitization'revisited: Theory and cases. *International relations,* 494-531.

Bigo, D. (2002). Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease. *Alternatives: Global, Local and Political,* 27(1): 63-92.

Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis.* Lynne Rienner.

Erdoğan, İ. (2013). Küreselleşme olgusu bağlamında yeni güvenlik algısı. *Gazi Akademik Bakış,* (12), 265-292.

Erol Yaşar, H. (2026). *Göçün suçsallaşması (crimmigration): Kavram analizi.* Göç Araştırmaları Vakfı, Türkiye Göç Araştırmaları Merkezi (TÜGAM). https://gocvakfi.org/wp-content/uploads/2026/04/Gocun-Sucsallasmasi-Crimmigration_final_compressed.pdf

Hatap, F., & Yeltin, H. (2022). Göçün güvenlikleştirilmesi bağlamında Avrupa Birliği'nin Belarus göçmen krizine yaklaşımı. *Uluslararası Eşitlik Politikası Dergisi, 2*(1), 99-117.

Huysmans, J. (1995). Migrants as a security problem: Dangers of 'securitizing' societal issues. In R. Miles & D. Thranhardt (Eds.), *Migration and European integration: The dynamics of inclusion and exclusion* (pp. 53-72). Pinter Publishers.

Huysmans, J. (2000). The European Union and the securitization of migration. *Journal of Common Market Studies, 38*(5), 751-777.

Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration, and Asylum in the EU. The New International Relations.* Routledge.

Léonard, S. (2010). EU border security and migration into the European Union: FRONTEX and securitisation through practices. *European Security, 19*(2), 231-254.

Mandacı, N., & Özerim, G. (2013). Uluslararası göçlerin bir güvenlik konusuna dönüşümü: Avrupa'da radikal sağ partiler ve göçün güvenlikleştirilmesi. *Uluslararası İlişkiler, 10*(39), 105-130.

McDonald, M. (2008). Securitization and the construction of security. *European Journal of International Relations, 14*(4), 563-587.

Rumelili, B., & Karadağ, S. (2017). Göç ve güvenlik: Eleştirel yaklaşımlar. *Toplum ve Bilim, 140*, 69-92.

Sadık, G., & Kaya, C. (2020). AB göç politikalarının ve sınır yönetiminin güvenlikleştirilmesinde gözetim teknolojilerinin rolü. *Uluslararası İlişkiler, 17*(68), 145-160.

Stumpf, J. (2006). The crimmigration crisis: Immigrants, crime, and sovereign power. *American University Law Review, 56*(2), 367-419.

Şener, B. (2017). Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası göç olgusu ve ulusal güvenlik üzerindeki etkileri üzerine bir değerlendirme. *Güvenlik Bilimleri Dergisi, 6*(1), 1-31.

U.S. Department of Homeland Security. (2003, 29 April). *First 100 days of homeland security.* https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2003/04/20030429-7.html

Vigneswaran, D., & Bourbeau, P. (2023). Insecurity, deportability and authority. *Security Dialogue, 54*(6), 517-528.

von Rosen, J. (2019). The securitization of migration as a threat to liberal, democratic societies. *Sicherheit & Frieden, 37*(1), 35-40.

Wæver, O., Buzan B., Kelstrup, M., & Lemaitre, P. (1993). *Identity: Migration and the New Security Agenda in Europe.* Pinter.

GAV
GÖÇ ARAŞTIRMALARI VAKFI
MIGRATION RESEARCH FOUNDATION
مركز دراسات الهجرة

daha fazla bilgi için

/goc_vakfi /gocarastirmalarivakfi